

Άρειος Πάγος: 502/1973, Τμ. Β'

Πηγή: ΝοΒ 21/73 σελ. 1408, Ε.Ε.Δ. 32/73 σελ. 924

Περίληψη: Πότε υφίσταται ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος εν τη εννοία του άρθρου 1 του νόμου 551/1915. - Το δικόγραφο της αγωγής υπόκειται εις τον έλεγχο του Αρείου Πάγου. - Κατανομή αποζημιώσεως κατ' άρθρον 6 του ως άνω νόμου εις συγγενείς του παθόντος εν περιπτώσει θανάτου τούτου.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Αντιπρόεδρος κ. Λ. ΚΑΝΕΛΛΑΚΟΣ

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. Ι. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δικηγόροι οι κ.κ. Γ. Χοϊδάς, Αρσένης Κεσίσογλου

Ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος εν τη εννοία του άρθρου 1 του ν. 551/1915 υφίσταται και όταν η νόσος δεν ήτο συνέπεια απλώς της συνήθους και προοδευτικής επενεργείας επί του οργανισμού του παθόντος διαφόρων δυσμενών επαγγελματικών αιτίων ή όρων, αλλ' ήτο η συνέπεια της εν δεδομένη περιπτώσει εκτελέσεως της εργασίας τούτου υπό όλως ασυνήθεις και εξαιρετικάς συνθήκας, αίτινες υπήρξαν η κυρία αφορμή, εξ' ης εξεδηλώθη η νόσος, εξ ης επήλθεν ο θάνατος τούτου. Ως εκ του υποκειμένου εις τον έλεγχο του Αρείου Πάγου δικογράφου της ενδίκου αγωγής προκύπτει, οι ενάγοντες και ήδη αναιρεσίβλητοι ως αίτιον, προκαλέσαν τον θάνατον του συζύγου της πρώτης τούτων και πατρός των λοιπών εξ αυτών, επεκαλέσθησαν ότι ο θανών κατά την από 14.8.1968 έως 8.9.1968 υπηρεσίαν του επί του πλοίου της αναιρεσειούσης "***" ως Γ' μηχανικός ούτος ειργάζετο υπό δυσμενεστάτας καιρικίας συνθήκας από τα θερμά εις τα ψυχρά κλίματα Ινδιών-Κολόμπο και ότι εξετέλει εργασίας, ως και εξάωρον ημερησίως υπερωριακήν τοιαύτην υπό λίαν ανθυγιεινάς συνθήκας εις το χαμηλότερον και μη εξαεριζόμενον, λόγω βλάβης των ανεμιστήρων, μηχανοστάσιον του εν ω ειργάζετο πλοίου της αναιρεσειούσης και προέβαινε καθ' υποχρέωσιν εις εκκαπνισμόν των λεβήτων αυτού τουλάχιστον άπαξ της ημέρας άνευ παροχής αυτώ βοηθείας εκ μέρους του πληρώματος μηχανών, λόγω του ότι τούτο απετελείτο εξ αδαών ξενογλώσσων και ασυνεννοήτων μαύρων, ως και άνευ βοηθείας του πρώτου και δευτέρου πλοιάρχου, ένεκεν δε των συνθηκών τούτων εργασίας του και της υπερωριακής απασχολήσεώς του και της εισπνοής μονοξειδίου του άνθρακος εδηλητηριάσθησαν οι πνεύμονές του και ένεκα ταύτης επήλθε την 9.9.1968 εντός του πλοίου ο θάνατος αυτού. Υπό τα ως άνω ιστορούμενα πραγματικά περιστατικά και ορθήν ερμηνείαν και εφαρμογήν της ως άνω διατάξεως η προσβαλλομένη απόφασις έκρινε νόμιμον κατά μεταρρύθμισιν εν τούτω της πρωτοδίκου την εφ' ης εξεδόθη αγωγήν και προήλθεν εις την κατ' ουσίαν έρευναν αυτής, υφισταμένης εν προκειμένω αιτιώδους συναφείας μεταξύ των αιτίων και του επελθόντος αποτελέσματος και απορριπτέος ως αβάσιμος ο εναντίος πρώτος λόγος αναιρέσεως.

Η προσβαλλομένη απόφασις, ως εξ αυτής προκύπτει, εις την κρίσιν της περί της εν προκειμένω συνδρομής των όρων του εργατικού ατυχήματος εκ βιαίου συμβάντος εν τη εκτελέσει της εργασίας υπό την έννοιαν του άρθρου 1 του ν. 551/1915, προήχθη δεξαμένη ότι εκ των προσαχθεισών αποδείξεων προέκυψεν ότι ο ρηθείς σύζυγος της πρώτης των αναιρεσιβλήτων και πατήρ των λοιπών τούτων Α.Δ., ενώ το εφ' ου

εναυτολογήθη ως γ' μηχανικός πλοίων της αναιρεσειούσης εξηκολούθει τον πλουν του από Τζιμπουτί Σομαλίας προς Ινδικόν Ωκεανόν, την 6.9.1968, ούτος εργαζόμενος εις το μηχανοστάσιον ησθάνθη πόνους περί την καρδιακήν χώραν και δύσπνοιαν, διαπιστωθείσης δε καρδιακής προσβολής ο πλοίαρχος ενήργησε μαλάξεις περί το πάσχον μέρος και επικοινωνήσας μετά τε της πλοιοκτητρίας εταιρείας και των υγειονομικών υπηρεσιών του Κολόμπο ητήσατο παρά των τελευταίων τούτων την αποστολήν ελικοπτερου προς παραλαβήν του ασθενούς, όπερ δεν κατέστη δυνατόν ελλείψει τοιούτου μεταφορικού μέσου, δι' ο εδόθησαν απλώς οδηγίαι προς περίθαλψιν του πάσχοντος, αλλά τρεις περίπου ώρας προ της αφίξεως του πλοίου εις Κολόμπο τη 9.9.1968 ο ασθενής απεβίωσεν. ενεργηθείσης ιατροδικαστικής ερεύνης και νεκροψίας συνετάχθη η σχετική έκθεσις, καθ' ην ο θάνατος προήλθεν εξ οξείας καρδιακής ανεπαρκείας λόγω εμφράγματος των στεφανιαίων. Και ναι μεν το δικάσαν Εφετείον εκ της εκτιμήσεως της ίδιας ιατροδικαστικής εκθέσεως δέχεται περαιτέρω ότι ο θανών παρουσίασε παλαιά εμφράγματα μετά ινώσεως, πλην όμως τούτο ουδεμίαν ασκεί εν προκειμένω επιρροήν επί την δεκτήν γενομένην νομιμότητα της αγωγής, εφ' όσον ρητός τούτο προστίθησιν ότι εκ της ανωτέρω ιατροδικαστικής εκθέσεως προκύπτει ότι ενεφανίσθη μέγα πρόσφατον έμφραγμα και ότι οι πνεύμονες ήσαν ογκώδεις και οιδηματώδεις, κεχρωσμένοι δι' άνθρακος, καθώς και ότι τα τελευταία ταύτα περιστατικά υπήρξαν η αιτία του θανάτου του παθόντος, τούθ' όπερ έχει την έννοιαν της εκ μονοξειδίου του άνθρακος δηλητηριάσεώς του εν όψει και των ως είρηται επικαλουμένων διά της αγωγής (κατά τα εν τη ηγουμένη σκέψει εκτιθέμενα) και γενομένων δεκτών εξαιρετικών συνθηκών εργασίας του. Εξ άλλου επίσης ουδεμίαν επιρροήν ασκεί το υπό του δικάσαντος Εφετείου περαιτέρω δεκτόν γενόμενον περιστατικόν ότι αι μηχαναί του πλοίου ήσαν με τουρμπίνας και κομπάο έχουσαι βαλβίδας και χαμηλούς κυλίνδρους και ότι ο παθών δεν είχεν ειδικευθή εις τοιαύτας μηχανάς, καθ' όσον τα περιστατικά ταύτα όλως ιστορικώς και εκ περισσού αναφέρονται υπό της προσβαλλομένης αποφάσεως, εις τρόπον ώστε δεν ήτο αναγκαία η επίκλησις τοιούτων περιστατικών διά της αγωγής προς επιστήριξιν της ως είρηται προστειθείσης νομίμου βάσεώς της. Επίσης ως εκ περισσού εν τη προσβαλλομένη απόφασει του δικάσαντος Εφετείου αναφέρεται ότι η αναιρεσειούσα απέκρυψε τας προμνησθείσας ιδιορρυθμίας των μηχανών, ίνα επιτύχη την άλλως ενδεχομένην απόκρουσιν υπό του παθόντος της προσενεχθείσης υπηρεσίας του, τοσούτο μάλλον καθ' όσον τα γεγονότα ταύτα αναφέρονται άπαντα εις την ύπαρξιν υπαιτιότητος της αναιρεσειούσης, οία όμως είναι αδιάφορος διά την προκειμένην επί ατυχήματος εκ βιαίου συμβάντος στήριξιν της ενδίκου αγωγής. Επομένως η προσβαλλομένη απόφασις ουδόλως έλαβεν υπ' όψιν πραγματικά περιστατικά μη προταθέντα και ασκούντα ουσιώδη επιρροήν επί την έκβασιν της υποθέσεως. Τέλος δέον να σημειωθή ότι ωσαύτως ως εκ περισσού εδέξατο η προσβαλλομένη απόφασις ότι συνέτρεξε και επιδείνωσις της προϋπαρχούσης καταστάσεως της υγείας του παθόντος, εφ' όσον καταλήγει εις το πόρισμα ότι η ενεργός αιτία του θανάτου του υπήρξε η κατά τα προρηθέντα υπό τας εκτεθείσας δυσμενείς και εκτάκτους συνθήκας εργασίας του παθόντος και ο εξ αφορμής ταύτης επελθών θάνατος τούτου, όπερ και αρκεί διά την επικληθείσαν διά της αγωγής και γενομένην δεκτήν βάσιν ταύτης εξ εργατικού ατυχήματος εκ βιαίου συμβάντος εν τη εννοία του άρθρου 1 του Κ.Ν. 551/1915. 1/4θεν ο πάντα τα εναντία υποστηρίζων δεύτερος λόγος αναιρέσεως τυγχάνει απορριπτέος ως αβάσιμος.

Η προσβαλλομένη απόφασις, μορφώσασα, ως εξ αυτής προκύπτει, την κατ' ουσίαν κρίσιν της εκ της καταθέσεως του ενόρκως επ' ακροατηρίω κατά την πρωτόδικον δίκην εξετασθέντος μάρτυρος περιεχομένης εις τα επικληθέντα και νομίμως

προσαγόμενα ταυτόριθμα προς την πρωτόδικον απόφασιν πρακτικά και εκ των ωσαύτως επικαλουμένων και νομίμως προσαγομένων εγγράφων, ουδένα καταλείπει δισταγμόν ότι έλαβεν υπ' όψιν της εν τούτω και εξετίμησε μετά των λοιπών αποδείξεων και τα υπό της αναιρεσειούσης επικληθέντα εφεσίμως και άμα προσαχθέντα α) κεκυρωμένον αντίγραφον "ημερολογίου" πλοίου (σημειούμενον εκ γραφικής παραδρομής ως "καταστρώματος") και β) απόσπασμα της εν Καλκούτα εκδιδομένης εφημερίδος "****" μετά νομίμου μεταφράσεως και απορριπτέος ως αβάσιμος ο το εναντίον υποστηρίζων.

Ουδαμώς προκύπτει εκ της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι αύτη την απόδειξιν περί της ανευρέσεως αξιοσημειώτου ποσότητος άνθρακος εις τους πνεύμονας του θανόντος ήντλησεν εκ μόνης της ως άνω είρηται εκθέσεως ιατροδικαστικής ερεύνης και νεκροψίας κατά παραμόρφωσιν του περιεχομένου αυτής και δη εκ της φράσεως "... οι πνεύμονες ήσαν ογκώδεις και οιδηματώδεις κεχρωσμένοι δι' άνθρακος" και απορριπτέος ο εναντίος υπό τον αριθμόν 2 διατυπούμενος και επί του άρθρου 577 αριθ. 20 του ως άνω Κώδικος θεμελιούμενος λόγος αναιρέσεως, ως επί εσφαλμένης προϋποθέσεως επεριδόμενος.

Εκ του ότι η προσβαλλομένη απόφασις εδέξατο ανελέγκτως εκ του πράγματος ότι ο θανών ήτο υπόχρεως να ειργάζεται λίαν εντατικώς πέραν του συνήθους εκτελών και υπερωριακήν εργασίαν ανερχομένην εις 4-5 ώρας ημερησίως και αλλαχού, ότι έλαβεν ούτος κατά την διάρκειαν της εργασιακής σχέσεως αποζημίωσιν δι' υπερωριακήν εργασίαν 7.0.0. λίρας δι' 24 ώρας τοιαύτης εργασίας κατά το από 1-9 Σεπτεμβρίου 1968 χρονικόν διάστημα, δεν προκύπτει αναγκαιώς εκ του τελευταίου τούτου το όπερ η αναιρεσειούσα διά του υπ' αριθ. 3 λόγου αναιρέσεως υποστηρίζει, δηλαδή ότι η καθ' ημέραν υπερωριακή εργασία του ενάγοντος θα υπερέβαινε τας 3 ώρας ημερησίως, ώστε να δύναται να ευσταθήση ο ρηθείς λόγος αναιρέσεως, δι' ου η αναιρεσειούσα μέμφεται της προσβαλλομένης αποφάσεως βάσει του άρθρου 577 αριθ. 19 του ως άνω Κώδ. Πολ.Δικ., ως διαλαμβανούσης αντιφατικής αιτιολογίας επί του υπ' αυτής ως ουσιώδους κριθέντος ζητήματος της υπερωριακής απασχολήσεως του θανόντος, δι' ο και απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος ούτος αναιρέσεως.

Κατά το άρθρον 6 του Κ.Ν. 551/1915 εν περιπτώσει θανάτου του παθόντος η κατά το άρθρον 3 περίπτωσις 5 αποζημίωσις περιέρχεται εις τους συγγενείς αυτού ως εξής:

1)Ο επιζών σύζυγος συντρέχων μετά κατιόντων λαμβάνει τα δύο πέμπτα της αποζημίωσεως, των λοιπών τριών πέμπτων διανεμομένων μεταξύ των κατιόντων κατά τα κατωτέρω περί κατιόντων οριζόμενα,

2) εάν ο θανών κατέλιπε νόμιμα ή ανεγνωρισμένα ή φυσικά επί γυναικός τέκνα ή άλλους κατιόντας ζώντας εις βάρος αυτού, πάντας δε αγάμους και προκειμένου περί αρρένων ηλικίας κατωτέρας των 21 ετών ή οιασδήποτε ηλικίας κατιόντας ανικάνους προς εργασίαν ένεκεν σωματικού ή διανοητικού ελαττώματος ο Ειρηνοδίκης (και υπό τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας πλέον το Μονομελές Πρωτοδικεϊόν) προσδιορίζει δι' αποφάσεώς του κατά την κρίσιν του την μερίδα των υπαρχόντων ανικάνων προς εργασίαν, το δε υπόλοιπον διανέμεται εξ ίσου προς πάντας τους λοιπούς. Εις το ήμισυ του ούτως αναλογούντος ποσού της αποζημίωσεως δικαιούνται τα άρρενα τα άγοντα ηλικίαν μεταξύ 18 και 21 ετών και τα άγαμα θήλαα τα υπερβάντα το 21ον έτος της ηλικίας των. Το δε έτερον ήμισυ διανέμεται μεταξύ των λοιπών (κατιόντων) προς προσαύξησιν της μερίδος των". Εν προκειμένω η προσβαλλομένη απόφασις εδέξατο

ανελέγκτως ότι το σύνολον της εκ του εν αυτή εργατικού ατυχήματος αποζημιώσεως ανέρχεται εις δραχμάς 167.000, ποσόν όπερ παρ' ουδενός των διαδίκων αμφισβητείται, πλην όμως έσφαλεν εν τη μεταξύ των τυχόν λοιπών πλην της πρώτης (σύζυγου ως δέχεται του θανόντος), δικαιούχων αναιρεσιβλήτων, κατανομή της τοιαύτης αποζημιώσεως, αφ' ου το μεν ομιλεί περί κληρονόμων του θανόντος ιδιότητος αδιαφόρου εν προκειμένω, το δε επειδικάζει μερίδιον ου μόνον εις την ως δέχεται ανήλικον άγαμον θυγατέρα εκείνου Αικ., αλλά τόσον εις την ως ωσαύτως δέχεται έγγαμον του ιδίου τοιαύτην Αργ. (σύζυγον Ε.Α.) μη δικαιουμένην νόμω αποζημιώσεως, όσον και εις τον τελευταίον των αναιρεσιβλήτων, τέκνον ως δέχεται του θανόντος, Γ.Α.Δ., χωρίς να ερευνά, εάν ούτος, αν ως εμφανίζεται και γίνεται και υπό της ίδιας δεκτόν, ενήλικος ήτο άμα κατά τον κρίσιμον χρόνον και ανίκανος προς εργασίαν, οπότε και μόνον κατά νόμον δικαιούται εν προκειμένω, μεθ' όσα προξετεθήσαν, αποζημιώσεως και περαιτέρω εν καταφατική περιπτώσει, εάν ήτο ηλικίας 21 έτους, οπότε, κατά τα προεκτεθέντα, δικαιούται μόνον του ημίσεος της καθοριζομένης διά τούτον υπό του δικάζοντος δικαστηρίου μερίδος, του ετέρου ημίσεος προσαυξανομένου εις του λοιπούς κατιόντας και εν προκειμένω εις την ρηθείσαν Αικ. Ούτως όμως αποφνηαμένη παρεβίασε την προεκτεθείσαν διάταξιν του άρθρου 6 του κωδικοποιημένου νόμου 551/1915, στερήσασα εαυτήν νομίμου βάσεως επί ζητήματος ασκούντος ουσιώδη επιρροήν επί την έκβασιν της δίκης και κατέστη εντεύθεν εν μέρει αναιρετέα και δη ως προς τα ποσά της επιδικασθείσης αποζημιώσεως εν σχέσει προς τους λοιπούς πλην της πρώτης Α. χήρας Α.Δ. αναιρεσιβλήτου, και δη κατά το άρθρον 577 αριθ. 1 και 19 του ως άνω Κώδικος και τον υπό τον αριθμόν 4 διατυπούμενον σχετικόν βάσιμον λόγον αναιρέσεως*.

* Αναιρεί εν μέρει την υπ' αριθ. 2704/1970 απόφασιν του Εφετείου Αθηνών.